

Dr Tadeusz Mędzelowski

Kierownik Zakładu Teorii Polityki

Na Wydziale Nauk Społecznych i Informatyki

Wyższej Szkoły Biznesu - NLU w Nowym Sączu

## **Kobiety w tradycji kościołów chrześcijańskich – konteksty inkluzyjne.**

### **Abstrakt**

Ważnym problemem diskutowanym obecnie w Kościołach chrześcijańskich jest kwestia dopuszczenia kobiet do wyższych stanowisk kościelnych a tym samym równouprawnienie. Historycy chrześcijaństwa są zgodni co do tego, że przypisywana Jezusowi przez Ewangelie sympatia do kobiet oraz interesowanie się ich losem jak również deklaracja Pawła z Tarsu, że „wobec Boga wszyscy są równi” odnoszą się do czasów eschatologicznych i nie wpłynęły znacząco pomimo upływu wieków na zmianę pozycji kobiet w Kościołach chrześcijańskich.

Artykuł jest próbą przedstawienia znaczenia i społecznej pozycji kobiety na przestrzeni wieków w Kościołach chrześcijańskich i próbą odpowiedzi na pytanie jakie względy zadecydowały o obecnej pozycji kobiet w Kościołach chrześcijańskich z uwzględnieniem rozważań biblijno – teologicznych oraz tradycji judeochrześcijańskiej.

Artykuł prezentuje również stanowiska wybranych Kościołów i Związków Wyznaniowych wyrosłych z tradycji chrześcijańskiej do kobiet i funkcje jakie mogą w nich pełnić.

Kościoły i Związki Wyznaniowe powinny sprzyjać równouprawnieniu kobiet i dążyć do prawnych i proceduralnych form inkluzji. Byłoby to korzystne dla pozytywnych przemian i integracji nie tylko wewnętrznej.

Słowa kluczowe:

Kościoły i Związki Wyznaniowe, Inkluzja, Pozycja kobiety w tradycji Kościołów chrześcijańskich.

## **Women in the tradition of Christian Churches - inclusion contexts.**

### **Abstract**

An important issue which is currently being discussed by Christian churches is the question of the admission of women to senior positions, and thus equality. Historians of Christianity agree that sympathy for women, and interest in their fate attributed to Jesus by the Gospels; as well as the declaration of Paul of Tarsus that "before God we are all equal" refer to the eschatological times and despite the passage of the centuries did not affect significantly the change of the position of women in Christian churches.

The article is an attempt to present the meaning and the social position of women over centuries in Christian churches. It also tries to answer the question what factors determined the current position of women in Christian churches, taking into account biblical - theological considerations and Judeo-Christian tradition.

The article discusses the viewpoint on women and functions they can perform on the example of a few selected Churches and Denominations deriving from Christian tradition.

Churches and Denominations should promote equality of women and strive for legal and procedural forms of inclusion. It would encourage positive changes and integration, not only the internal one.

Keywords:

Churches and Denominations, Inclusion, The Position of women in the tradition of Christian Churches.

## **Kobiety w tradycji kościołów chrześcijańskich – konteksty inkluzyjne.**

Działają w Polsce wspólnoty chrześcijańskie, które dopuściły kobiety do sprawowania posługi na równi z mężczyznami. Są to wspólnoty, które w XVI wieku odłączyły się od Rzymskiej Stolicy Apostolskiej. lub zostały założone w czasach późniejszych. To spowodowało, że coraz częściej wysuwane są postulaty, by upowszechnić

to dopuszczenie. Z drugiej strony pojawiają się głosy przeciwne. Jest to również problem o charakterze ekumenicznym, wobec którego Kościoły i Związki Wyznaniowe wyrosłe z chrześcijaństwa nie powinny pozostawać bierne.

Jedną z barier jaka stoi na przeszkodzie równości kobiet z mężczyznami w chrześcijaństwie jest tradycja. Tu rodzi się pytanie jak kształtowała się rola kobiety w społeczności religijnej w trakcie rozwoju chrześcijaństwa i co głosiła tradycja?

Co do jednego historycy chrześcijaństwa są na ogół zgodni. Przypisywana Jezusowi przez Ewangelie sympatia do kobiet oraz to, że interesował się ich losem jak również deklaracja Pawła z Tarsu, że „wobec Boga wszyscy są równi”, że „w Chrystusie Jezusie nie ma ani Żyda, ani poganina, nie ma już niewolnika ani człowieka wolnego, nie ma już mężczyzny ani kobiety” odnosiły się do czasów eschatologicznych i nie wpłynęły na zmianę istniejącej sytuacji prawnej i faktycznej kobiety palestyńskiej w okresie apostoelskim [Pałubicki, 1981, s. 28].

Kobieta pozostawała nadal własnością mężczyzny i zależną od niego. Na początku okresu patrystycznego [Patrystyka] widoczny był życzliwy stosunek ze strony pisarzy kościelnych dla kobiet. Justyn męczennik w „Dialogu z Tryfonem” pisał: „A teraz można przecież zobaczyć wśród nas kobiety i mężczyzn, którzy posiadają dary Ducha Bożego” [Brylowski, J, 88] czyli dar przepowiadania. Szacunkiem obdarzano wdowy angażując je do prac charytatywnych. Dalszy rozwój chrześcijaństwa przyniósł degradację pozycji kobiety w chrześcijaństwie tak zachodnim jak i wschodnim. Uwidacznia się oddziaływanie 1 listu do Koryntian 14.34-35 który mówi „Niech niewiasty na zgromadzeniach milczą, bo nie pozwala się im mówić; lecz niech będą poddane, jak i zakon mówi. A jeśli chcą się czegoś dowiedzieć, niech pytają w domu swoich mężów; bo nie przystoi kobiecie w zborze mówić.” Trzeba jednak pamiętać, że ten sam list 1 Koryntian 11.5 wspomina o kobietach modlących się i prorokujących w kościele. Zatem, 1 Koryntian 14.34-35 nie może być absolutnym nakazem, aby kobiety w zborze milczały. Mimo tego ojcowie Kościoła zaczynają widzieć w kobiecie istotę nieczystą sprowadzającą mężczyznę na złe drogi. Powołują się na wybrane fragmenty Starego Testamentu i apokryfów. Nawiązują do scen o stworzeniu świata, które przypisują kobiecie zależność od mężczyzny „A z żebra które wyjął z człowieka ukształtował Pan Bóg kobietę i przyprowadził ją do człowieka” [Biblia, 1983, 2.21]. Miała też Ewa doprowadzić do grzechu, który wywarł negatywny wpływ na całą ludzkość a zatem ponosi winę za zło panujące na świecie.

Tertulian eksponując tą tezę zwraca się do kobiet: „Czyż nie wiesz, że jesteś Ewą, Na tobie ciąży przekleństwo Boga, Ty jesteś bramą szatana, Z twojej winy musiał umrzeć Syn Człowieczy” [Tertulian, 1, s. 343]. Zakazuje kobietom wykonywania jakichkolwiek czynności w społeczności religijnej. Píše: „Nie pozwalam kobiecie w Kościele ani przemawiać, ani nauczać, ani dokonywać poświęceń wodą święconą, ani składać ofiar, ani ubiegać się o inną męską funkcję w zakresie kapłaństwa [Obrycki, 2007, s. 85]. Tertulian karci też kobiety za zuchwałość mającą polegać na przywłaszczaniu funkcji w Kościele przynależnych mężczyznom. Ponadto pisarze okresu patrystycznego powołują się na Stary Testament, który w niektórych fragmentach przypisuje kobiecie takie wady jak przewrotność, niegodziwość, pijaństwo, zazdrość i bezwstyd [Pałubicki, 1981, s. 30].

Wśród łacińskich Ojców Kościoła na uwagę zasługuje stanowisko świętego Hieronima /345 lub 347 do 419 lub 420/. Przyjaźnił się z papieżem Damazym. Był organizatorem ascetycznych kręgów w Wiecznym Mieście do których należały kobiety z wyższych sfer rzymskich. Dużo uwagi poświęcał kobietom ascetkom. Był założycielem dwu klasztorów żeńskich. W listach kierowanych do kobiet wysoko stawia w hierarchii społecznej i moralnej kobiety dziewice. Uznaje on rolę kobiety w małżeństwie i rodzinie tylko dlatego, że rodzą one dziewice. Jest niechętny tym kobietom, które nie chcą pozostać dziewicami lub pragną uchodzić za nie [Czuja, 2011, Listy św. Hieronima]. Wysoko ceni Hieronim kobietę dziewicę i kobietę wdowę zachowującą wstrzeźliwość małżeńską i unikającą kontaktów z mężczyznami zwłaszcza młodszymi. Uważał, że kobieta gdy poświęci się życiu ascetycznemu i nabożnemu może dorównać mężczyźnie. Z pojęciem „mężczyzna” Hieronim wiązał wyższe wartości. Przypisywał mu tym samym wyższą pozycję społeczną a kobiecie niższą [Pałubicki, 1981, s. 34.].

Na przełomie III i IV wieku pomimo negatywnego stosunku do kobiet udało się kobietom dojść do niektórych stanowisk kościelnych. Taki stan nie trwał długo. Powstało wtedy stanowisko diakonisy. Była diakonisa podległa diakonowi i „nie powinna nic czynić ani mówić bez diakona”. Do jej obowiązków należało asystowanie przy chrzcie dziewczyn i kobiet bowiem uważano za rzecz nieobyczajną dla mężczyzn oglądanie dziewczyn i kobiet wchodzących do chrzcielnicy a tym bardziej namaszczenie ich na całym ciele. Ponadto mogły diakonise w sporadycznych wypadkach zanosić komunię do domu osobom chorym i więźniom oraz dziewczętom i chłopcom do lat pięciu. Mogły również spełniać obowiązki odźwiernych w świątyniach i strzec wejść dla kobiet by osoba nieochrzczona nie weszła do świątyni. W razie potrzeby badały też kobiety pod kątem dziewictwa. Miały też

prawo zbliżania się do ołtarza i nakładania kadzidła. Były przy tym zobowiązane bez względu czy były pannami, wdowami lub żyjącymi w separacji ze względów ascetycznych do całkowitej wstrzeźliwości seksualnej. Nieprzestrzegające tych zakazów były karane ekskomuniką, a za czasów cesarza Justyniana w VI wieku nawet śmiercią. Kara ta dotyczyła zarówno diakonisy jak i partnera. Najlżejszą karą było obcięcie nosa. [Pałubicki, s. 36]. Na przełomie V i VI wieku stanowisko diakonisy zaczęło zanikać. Powodem było to, że Kościoły chrześcijańskie zaniechały chrztu dorosłych bowiem uznały iż chrztu należy udzielać dzieciom zaraz po urodzeniu. Tym samym wyczerpała się możliwość posługiwania diakonis.

Proces degradacji społecznej kobiet pogłębiał się nadal. Ojciec Kościoła święty Augustyn /354 – 430/ w ramach ideału doskonałości tego co duchowe gardził ciałem i materią. Był wyznawcą manicheizmu i pomimo przejścia na chrześcijaństwo nie zdołał w sobie przezwyciężyć jego poglądów. Stwierdził on w alokucji do mężczyzn: „Ty jesteś panem, ona niewolnicą. Bóg stworzył was oboje , ale waszymi niewolnicami są wasze żony. Wy jesteście ich panami” [Pałubicki, 1981, s. 88].

Wpływ na stanowiska pisarzy wczesnochrześcijańskich względem kobiet zwłaszcza w Kościołach wschodnich miało środowisko w jakim żyli. W krajach Orientu pozycja kobiety była niska. Kobiety traktowano nie jako osoby lecz jako rzecz i własność męża. Święty Hieronim przebywał przez pewien okres na wschodzie i mógł ulec tamtejszym wpływom. Święty Augustyn był pod wpływem zrodzonego w Iranie manicheizmu. Na postawę pisarzy wczesnochrześcijańskich największy wpływ wywarły jednak względy natury biblijno – teologicznej i tradycja judeochrześcijańska. Nie bez znaczenia był też wpływ literatury starotestamentowej gdyż odwołują się do zapisów Starego Testamentu i literatury apokryficznej, które piętnują wady kobiet.

W odniesieniu do kobiet fundamentalna jest kategoria „obrazu Bożego”. W Księdze Rodzaju [Biblia, Rdz 1, 27, s. 8]. odnosi się ona do mężczyzny i kobiety ale interpretacje bywają nieprzychylne kobiecie. W Nowym Testamencie znajdujemy słowa: „Mężczyzna nie powinien nakrywać swojej głowy, bo jest obrazem i odbłaskiem Boga, a kobieta jest odbłaskiem chwały mężczyzny” [Biblia, 1 Kor 11, 7, s. 1235]. Uznawano, że wspólny obu płciom jest przejaw nadprzyrodzonej godności człowieka jednak doczesna godność dotyczy tylko mężczyzn. Teologicznie porządek społeczny uzasadniano tym, że mężczyzna jest

człowiekiem aktywnym i przeznaczonym do panowania, a kobieta – istotą bierną i podporządkowaną.

W Dekrecie Gracjana obowiązującym w Kościele rzymskokatolickim do 1917 roku obowiązek nakrycia głowy welonem przez kobiety był uzasadniony brakiem obrazu Bożego w kobiecie. Czyżby więc pisarze kościelni nie dostrzegali sprzeczności w swoich interpretacjach?

Kościół katolicki jest przeciwny ordynacji kobiet i stwierdza, że „święcenia ważne przyjmuje tylko mężczyzna ochrzczony” [Kodeks Prawa kanonicznego, 1983, kanon 1024]. Sformułowanie to jest przywołane w Katechizmie Kościoła Katolickiego [Katechizm, 333, punkt 1577] z komentarzem: „Pan Jezus wybrał mężczyzn by utworzyć kolegium Dwunastu Apostołów, i tak samo czynili Apostołowie, gdy wybierali swoich współpracowników, którzy mieli przejąć ich misję. Kolegium Biskupów, z którym prezbiterzy są zjednoczeni w kapłaństwie, uobecnia i aktualizuje aż do powrotu Chrystusa kolegium Dwunastu. Kościół czuje się związany tym wyborem dokonany przez samego Pana. Z tego powodu nie są możliwe święcenia kobiet” [Katechizm, kanon 1024].

Stanowisko to Kościół katolicki kilkakrotnie potwierdził i uzasadnił. Papież Paweł VI podał argumenty przeciwko kapłaństwu kobiet odpowiadając w 1975 roku na list Arcybiskupa Canterbury F. Coggana gdy Anglikanie rozpatrywali możliwość ordynacji kobiet. Zdaniem Papieża przeciwko ordynacji kobiet przemawia poświadczony przez Pismo Święte przykład Chrystusa, który wybrał swoich Apostołów wyłącznie spośród mężczyzn; stała praktyka Kościoła, który naśladuje Chrystusa, wybierając tylko mężczyzn i żywe Magisterium Kościoła, głoszące, że wykluczenie kobiet z kapłaństwa jest zgodne z zamysłem Boga wobec swego Kościoła.

Kongregacja Nauki Wiary stosując się do zaleceń Pawła VI opracowała szersze wyjaśnienie tego zagadnienia. Zostało ono ogłoszone w deklaracji „Inter Insigniores”. Mówi ona, że przeciwko ordynacji kobiet przemawia nieprzerwana tradycja Kościoła od pierwszych wieków, której strzegą też Kościoły wschodnie; postawa Chrystusa, który żadnej z nich, nawet swej Matki, nie powołał do grona apostoelskiego i praktyka Apostołów, którzy, mając do pomocy kobiety, ustanawiali w posłudze kapłańskiej tylko mężczyzn. W deklaracji tej Papież przypomina iż niedopuszczenie kobiet do wyższych stanowisk stanowi tradycję od wieków w Kościele przestrzeganą [Deklaracja Inter Insigniores].

Jan Paweł II w liście apostolskim „Mulieris dignitatem” napisał: „Powołując samych mężczyzn na swych Apostołów, Chrystus uczynił to w sposób całkowicie wolny i suwerenny. Uczynił to z taką samą wolnością, z jaką w całym swoim postępowaniu uwydatniał godność i powołanie kobiety, nie dostosowując się do panującego obyczaju i tradycji sankcjonowanej ówczesnym ustawodawstwem. Tak więc hipoteza, że powołał jako Apostołów mężczyzn, stosując się do mentalności swoich czasów, wcale nie odpowiada sposobowi działania Chrystusa” [List Apostolski Mulieris dignitatem].

W liście apostolskim „Ordinatio sacerdotalis” Papież Jan Paweł II podając uzasadnienie nauki Kościoła, stwierdził: „Aby zatem usunąć wszelką wątpliwość w sprawie tak wielkiej wagi, która dotyczy samego Boskiego ustanowienia Kościoła, mocą mojego urzędu utwierdzania braci oświadczam, że Kościół nie ma żadnej władzy udzielania święceń kapłańskich kobietom oraz że orzeczenie to powinno być przez wszystkich wiernych Kościoła uznane za ostateczne” [List apostolski Ordinatio Sacerdotalis]. Ponadto nieudzielanie święceń kapłańskich kobietom zakwalifikowano jako dogmat związany z Objawieniem na mocy logicznego wynikania.

Kościół rzymskokatolicki stoi na stanowisku iż doktryna ta wynika z posłuszeństwa Chrystusowi i nie jest to przejawem dyskryminacji kobiet bowiem kapłaństwo urzędowe nie ma charakteru doczesnej władzy czy wyróżnienia a zatem nie może być rozumiane jako czyjekolwiek prawo. Jest ona poza ludzkim rozumowaniem a jej zmiana byłaby samowładztwem.

Jako bezzasadny uznaje Kościół rzymskokatolicki zarzut, że takie stanowisko stanowi przeszkodę w dialogu ekumenicznym. Przedmiot sporu sięga bowiem XVI wieku czyli okresu rozłamu na Chryścijaństwo Wschodnie i Chryścijaństwo Zachodnie. Dokumenty Kościoła katolickiego wyjaśniają tożsamość swojej wiary i są przyczynkiem do poszukiwania jedności z prawosławiem. W opinii Kościoła katolickiego wyświęcanie kobiet jest przeszkodą w ekumenizmie, gdyż przeciwstawia się w sposób formalny wspólnej tradycji katolicyzmu i prawosławia.

Podczas Międzyprawosławnej Konsultacji Teologicznej w Rodos w 1988 roku sformułowano argumenty przeciwne sprawowaniu funkcji kapłańskich przez kobiety w **Kościołach Prawosławnych**. Są one niemal identyczne z katolickimi. Prawosławni powołują się na fakt, że Jezus nie wybrał żadnej kobiety na apostoła i że kobieta nie

sprawowała żadnego urzędu w Kościele [Adamiak, 2001, s. 93]. Odnoszą się też do tradycji apostoelskiej. Stoją na stanowisku, że apostołowie nie przekazywali urzędu kapłańskiego kobietom, a święty Paweł wyraźnie określił rolę kobiet w Kościele.

Stanowisko to potwierdził patriarcha Konstantynopola Dymitr I w 1989 roku w piśmie skierowanym do wszystkich Kościołów prawosławnych.

Prawosławie dopuszcza pod pewnymi warunkami udzielanie kobietom pierwszego stopnia święceń kapłańskich, czyli święceń diakonatu. Nie jest to jednak stosowane w praktyce od średniowiecza.

W Kościołach prawosławnych działalność kobiet obejmuje poradnictwo małżeństwom i rodzinom, przygotowanie do chrztu, troskę o ludzi potrzebujących, uczestnictwo w radach parafialnych, diecezjalnych i narodowych oraz kierowanie chórami, ikonografię, publicystykę. Praktykowane jest życie zakonne kobiet [Adamiak, 2001, s. 107].

**Kościół Adwentystów Dnia Siódmego** zawarł stosunek do pewnych zagadnień dotyczących problemów codziennego życia w „Oświadczeniach zaleceniach i innych dokumentach Generalnej Konferencji Kościoła Adwentystów Dnia Siódmego” [Jarecki, 2003, Oświadczenia]. W dokumencie czytamy, że chociaż zasady wiary chrześcijańskiej nie ulegają zmianie, to jednak życie stawia przed Kościołem coraz to nowe problemy do rozwiązania, nieznane poprzednim pokoleniom.

Adwentyści Dnia Siódmego odrzucają wszelkie formy dyskryminacji ze względu na kolor skóry, narodowość, czy płeć. Równość wszystkich ludzi jest jednym z naczelných założeń tego Kościoła. Jest wyrażona w trzynastej fundamentalnej zasadzie wiary [Łyko, 2000, s. 416, Polok, 1993, s. 170].

Adwentyści Dnia Siódmego uważają, że wszyscy ludzie, w tym kobiety, mają do spełnienia ważne role w misji Kościoła Adwentystycznego. Kościół podkreśla, że w krajach zarówno rozwijających się, jak i rozwiniętych niesprzyjające warunki społeczne nie pozwalają kobietom na wnoszenie wkładu w życie społeczeństwa. Kobiety mają prawo do korzystania z możliwości kształcenia się, odpowiedniej opieki medycznej, do decydowania o swoim życiu, a także do wolności od przemocy psychicznej, fizycznej i seksualnej. Kobiety powinny odgrywać większą rolę w środowiskach przywódczych i gremiach podejmujących decyzje w Kościele i w społeczeństwie [Jarecki, 2003, s. 108].



Kobieta może zostać pastorem. Nie może jednak udzielać chrztu, ślubu, prowadzić Wieczerzy Pańskiej, poświęcać domu modlitwy, prowadzić pogrzebu, czy przewodzić Kościołowi w sprawach zastosowania dyscypliny kościelnej wobec jego członków. Czynności te są zastrzeżone dla pastorów [Mędzelowski, 2013, s. 119].

**Kościół Ewangelicko-Methodystyczny** uważa rasizm za sprzeczny z ewangelią. Zdaniem Kościoła ludziom białym przysługują niesłuszne przywileje, których odmawia się ludziom o innym kolorze skóry, ponieważ wszyscy posiadają wartość. Kościół wzywa do rozwoju samoświadomości wszystkich grup rasowych i etnicznych oraz ludzi uciskanych, która prowadzi do stawiania żądań dotyczących sprawiedliwości i równych praw [Puślecki, 2003, s.26]. Kościół popiera działania, których celem jest przeciwdziałanie nierówności, dyskryminacyjnym praktykom występującym w Kościele i społeczeństwie [Puślecki, 2003, s. 29, Dębski, 1987, Maj, 1993].

Pierwsza ordynacja kobiety - pastora w Polsce miała miejsce w 1972 roku w metodystycznej parafii w Gliwicach. Jednak od tego czasu polscy metodyści wycofali się z ordynacji kobiet.

**Kościół Chrześcijan Baptystów** stoi na stanowisku, że pastory głosząc nauki muszą wziąć pod uwagę, że obecnie nie ma już jedynego właściwego zalecanego wszystkim i uznawanego za niezmienny wzorca myślenia, postępowania i sposobu życia. Wierni powinni znajdować w kościołach atmosferę akceptacji i poszanowania dla swojej odmienności [Pantalón, 2002, s. 28].

Przejawy rasizmu baptyści traktują jako odrzucenie nauki Chrystusa [Słowo Prawdy, 1973, s. 120]. Występują przeciw dyskryminacji i zobowiązują się do stosownych przemian wewnątrz swoich zborów. Kościół zwiększa rolę kobiet w życiu poszczególnych zborów, pomimo że nie ma wśród nich jednomyślności co do roli jaką powinny odgrywać w Kościele. Zdaniem M. Pantalóna jednego z doktrynerów Kościoła zmienia się relatywizacja znaczeń: kobieta, mężczyzna. Na zachodzie Europy kobiety odgrywają w Kościele ważną rolę. Często pełnią funkcje pastorów i biskupów. Autor zastanawia się na ile tradycyjne rozumienie znaczenia mężczyzny tego, który naucza i przewodzi i kobiety - tej, która słucha i naśladuje ulega zmianie w Kościele Baptystycznym w Polsce [Pantalón, 2002, s.29].

Kościół Chrześcijan Baptystów w Polsce nie ordynuje kobiet na pastorów, ale mogą kobiety obejmować stanowiska diakonis [Mędzelowski, 2013, s.121].

Zdaniem **Kościoła Zielonoświątkowego** zarówno kobiety, jak i mężczyźni na równi współuczestniczą w służbie kościoła, jednak przywództwo w Kościele i w rodzinie należy do mężczyzn. Mąż jest głową żony, podobnie jak Chrystus głową Kościoła. W związku z tym uznają, że zborowi i wspólnocie zborów przewodzi mężczyzna, a kobiety mogą mieć udział w zarządzaniu zborami, jeśli akceptują takie zwierzchnictwo. Kobiety mogą pełnić funkcje diakonalne, nauczycielskie, duszpasterskie oraz ewangelizacyjne. Zakres służby kobiet określają lokalni przywódcy zboru. Jest to zgodne ze stanowiskiem Naczelnej Rady Kościoła Zielonoświątkowego w sprawie służby kobiet przyjęte 5 kwietnia 2000 roku [Mędzelowski, 2013, s. 121].

**Kościół Polskokatolicki** głosi pogląd, że wszyscy ludzie jako dzieci jednego Ojca-Boga są sobie równi, że przywileje płynące z różnicy stanu posiadania, z różnicy płci i rasy są krzywdą, pogwałceniem praw człowieka jakie posiada z natury swojej i godności. Każdy człowiek ma jednakowe prawo do życia i szczęścia, ale ma też obowiązki względem Boga, narodu i wszystkich żyjących ludzi [Kubiak, 1969, s. 90]. Kościół uznaje równość kobiety w życiu religijnym, społecznym i w Kościele. Duchownymi jednak mogą być wyłącznie mężczyźni [Eserowski, 1997, Kalendarz katolicki, 1988, s. 75 - 80].

**Chrześcijańskie Centrum Pan jest Sztandarem Kościoła w Tarnowie** stoi na stanowisku, że żona w rodzinie jest równa mężowi, jednak ma przez Boga postawione inne niż on zadania do wykonania. Głową rodziny jest mąż, a żona nie jest zobowiązana do uległości jedynie wtedy, gdy ten zmusza ją do przekraczania praw ustanowionych przez Boga. Kobiety mogą pełnić funkcje kościelne i wykonywać czynności, które wykonuje diakon. Jest to organizowanie i prowadzenie chrztu, Wieczerzy Pańskiej, ślubu, modlitwy, udzielanie błogosławieństwa dzieciom i prowadzenie uroczystości pogrzebowej. [Mędzelowski, 1999, s. 263].

**Kobiety w Kościele Jezusa Chrystusa Świętych Dni Ostatnich /Mormoni/** nie mogą sprawować funkcji kapłańskich. Kapłaństwo jest wyłącznie przywilejem mężczyzn. Kobiety mogą jedynie po ukończeniu 18 lat zrzeszać się w organizacji „Stowarzyszenie Pomocy”, której celem jest pomaganie mężczyznom w wypełnianiu ich kapłaństwa. Ponadto organizacja ta uczy kobiety należytego gospodarowania. Na tym właściwie kończy się rola mormońskich kobiet w tej społeczności [Kobieta w Kościele J. CH. Ś. D.O, 1983, s. 103-106]. Mormoni twierdzą, że istnieje naturalny podział ról i doskonała równość. Podczas

zawierania małżeństwa na wieczność, zawiera się przymierze między trzema osobami: mężczyzną, żoną i Bogiem. Ma to dawać właściwą perspektywę [Koroza, 1989, s. 3].

Kobiety w zborach **Świadków Jehowy**, mają ograniczone możliwości. Świadkowie Jehowy twierdzą, że zgodnie z tym, co jest napisane w Biblii, kobiety mają być uległe, podporządkowane mężom i starszym. Nie mogą na przykład przewodzić zebraniom. Funkcja starszego zboru zarezerwowana jest tylko dla mężczyzn. Poza służbą pomocniczą kobieta może jeszcze być pionierką stałą, czyli poświęcającą na służbę 90 godzin miesięcznie. Może zostać pionierką specjalną, jeżeli nie jest mężatką i wtedy musi poświęcić 120 godzin dla służby miesięcznie. Może także podjąć służbę w Ogólnopolskim Ośrodku Kierowniczym Świadków Jehowy [Mędzelowski, 2013, s. 124 -125].

**Kościół Ewangelicko-Augsburski** w Polsce stosuje ordynację kobiet jedynie na urząd diakona oraz diakonisy. Diakon – sprawuje funkcję pomocniczą w Kościele / posługiwania i charytatywną/. Urząd ten może sprawować zarówno mężczyzna jak i kobieta. Diakonisa jest siostrą żyjącą w celibacie i pełni posługę wśród potrzebujących.

**Kościół Ewangelicko-Reformowany** w Polsce stosuje pełną ordynację kobiet. W 2003 roku ordynowana została ks. Wiera Jelinek.

Biskup Kościoła Marek Izdebski podczas ordynacji powiedział, że ordynacja na księdza kobiety jest „katalizatorem szerszej dyskusji w kościele”.

W 1918 roku Synod Ewangelicko – Reformowany przyznał kobietom prawo do głosu na synodach Kościoła oraz zezwolił na wybór kobiet do rad parafialnych. Był pierwszym Kościołem w Rzeczypospolitej, który podjął taką decyzję. Pierwszą delegatką na Synod Kościoła była wybrana w 1922 roku Natalia Jelinek, a pierwszą kobietą Prezesem Konsystorza była prof. Zofia Lejmbach wybrana na to stanowisko w 1961 roku .

To, że kobieta została pastorem w Kościele Ewangelicko - Reformowanym stało się możliwe dzięki zmianie przez Synod Kościoła, na początku lat 90 ubiegłego wieku, wewnętrznego prawa dotyczącego tego, kto może zostać duchownym. Słowo mężczyzna zastąpiono słowem – osoba [Borecki, P, Janik, C, 2012, s. 114].

Kościół tradycji protestanckich, choć podkreślają powszechne kapłaństwo wszystkich ochrzczonych, potrzebowały wiele czasu na rozpoczęcie dyskusji i podjęcie konkretnych decyzji, otwierających kobietom drogę do ordynacji.

Polska pomijając stanowiska Kościołów i Związków Wyznaniowych należy do pionierów ordynacji kobiet. W 1929 roku **Kościół Starokatolicki Mariawitów** wyświęcił pierwszą kobietę na biskupa – siostrę M. Izabelę Wiłucką. Po rozłamie w 1935 roku felicianowski odłam mariawityzmu Kościół Katolicki Mariawitów podtrzymał kapłaństwo kobiet. Jest stosowana ta praktyka do dziś zarówno wśród kapłaństwa hierarchicznego, jak i ludowego. Kościół Katolicki Mariawitów pod względem struktury duchowej składa się z kapłaństwa hierarchicznego oraz kapłaństwa ludowego [Borecki, P, Janik. C, 2012, s. 217].

Kapłaństwo służebne, zwane także kapłaństwem hierarchicznym, składa się z kobiet, które ukończyły Wydział Teologii Starokatolickiej na Chrześcijańskiej Akademii Teologicznej w Warszawie lub Seminarium Duchowne Kościoła Katolickiego Mariawitów w Felicjanowie. Kapłaństwo służebne tworzą biskupki i kapłanki. Ich zadaniem jest opieka nad wiernymi oraz wsparcie i kierownictwo nad kapłaństwem ludowym.

Kościół i Związki Wyznaniowe pomimo różnic je dzielących powinny sprzyjać równouprawnieniu kobiet i dążyć do prawnych i proceduralnych form inkluzji. Byłoby to korzystne dla pozytywnych przemian i integracji zarówno zewnętrznej jak i wewnętrznej.

### **Przypisy:**

Adamiak, E, 2001, Kobieta w Kościołach i wspólnotach chrześcijańskich- Próba syntezy teologicznej w : Poznańskie Studia Teologiczne T. 11, Poznań.

Biblia, 1983, Pierwsza Księga Mojżeszowa, 2.21, Warszawa

Borecki, P, Janik, C, 2012, Prawo Wewnętrzne Nierzyskokatolickich Związków Wyznaniowych w Polsce, Warszawa

Brylowski, J. / Opracowanie/ Justyn męczennik, Dialog z Żydem Tryfonem, Chrystus nie otrzymał mocy Ducha Świętego dlatego, że Mu jej brakowało, 88.

Czuja, J, 2011, Św. Hieronim, Listy, T. IV, Kraków

Deklaracja Inter insigniores 1976, w sprawie dopuszczenia kobiet do kapłaństwa urzędowego, 15 października

Dębski, A, 1987, Małżeństwo, w: „Pielgrzym Polski” nr 576, Warszawa

Eserowski, E, 1997, Zarys historii Kościoła Narodowego Polskokatolickiego, Warszawa – Scranton - Kraków

Jarecki, R, 2003, Oświadczenia, zalecenia i inne dokumenty Generalnej Konferencji Kościoła Adwentystów Dnia Siódmego, Warszawa

Kalendarz Katolicki, 1988, Wyd. Kościół Polskokatolicki, Warszawa

Katechizm Kościoła Katolickiego opracowany po Soborze Watykańskim II, „Kto może otrzymać sakrament święceń”?

Kobieta w Kościele Jezusa Chrystusa Świętych w Dniach Ostatnich, 1983, Salt Lake City

Koroza, P. S., 1989, Mormoni, w „Jenota” nr 9/10, Warszawa

Kubiak, H, 1969, Polski Narodowy Kościół Katolicki w USA w: Euhemer Przegląd Religioznawczy nr 4/74/ Warszawa

List Apostolski. Mulieris dignitatem, 15 sierpnia 1988.

List Apostolski. Ordinatio Sacerdotalis Papieża Jana Pawła II o udzielaniu święceń kapłańskich wyłącznie mężczyznom z 22 maja 1994 roku.

Łyko, Z, 2000, Kościół Adwentystów Dnia Siódmego Warszawa

Maj, M, 1993, Jak wiara wpływa na moje małżeństwo, w: „Pielgrzym Polski”, nr 694.

Mędzelowski, T, 1999, Chrześcijańskie Centrum Pan Jest Sztandarem - Kościół w Tarnowie, Przegląd Religioznawczy nr 3/4(193/194), Warszawa

Mędzelowski, T, 2013, Mniejszości religijne w Polsce po 1989 roku w ujęciu filozofii polityki, Tarnów

Obrycki, K. /Przekład/, 2007, Tertulian, Wybór pism III /O noszeniu zasłony przez dziewice/, Warszawa

Pałubicki, W, 1981, Kobieta w tradycji patrystycznej w: Euhemer- przegląd religioznawczy nr 3, Warszawa

Pantalón, M, 2002, Polscy Pastorzy Baptystyczni wobec wyzwań postmodernizmu w: Baptystyczny przegląd Teologiczny, Tom I, Warszawa

Patrystyka - nauka zajmująca się twórczością i życiem Ojców Kościoła i pisarzy starochrześcijańskich oraz epoką, w której żyli. Okres patrystyczny to okres w historii pisarstwa chrześcijańskiego trwający od II/III w.n.e. Na Zachodzie trwał do VII wieku, a na Wschodzie do VIII wieku.

Polok, W, 1993, Miejsce Kościoła w Świecie Warszawa

Puślecki, E, 2003, Zasady socjalne 2000 - 2004 Nauka Społeczna Zjednoczonego Kościoła Metodystycznego /Rozdział III - Wspólnota Społeczeństwa/, Warszawa

Słowo Prawdy, 1973, Pojednanie i rasowa dyskryminacja - rezolucja podjęta na Kongresie w Tokio w lipcu 1970 roku , Warszawa

Tertulian, 1953, Klejnoty kobiet, 1, 343, Turnhout

Edukacja inkluzyjna : konteksty indywidualistyczne, wspólnotowe transpersonalne. Cz. I. Red nauk.: A. Bałandynowicz, L. Pytko, T. Zacharuk. Siedlce : Wydawnictwo Uniwersytetu Przyrodniczo – Humanistycznego w Siedlcach, 2015. - s. 195-207  
ISBN 978-83-7051-758-8

